

JÚNIUS 26: A KÁBÍTÓSZER-FOGYASZTÁS ELLENI KÜZDELEM NEMZETKÖZI NAPJA

Az EU drogmonitorozó központja bemutatja átfogó kötetét a kannabiszról

(EMBARGÓ 2008.06.26 00:01 CET) Mindegy, hogy szívják, eszik, vagy isszák – vagy éppen csak beszélnek róla –, a világ láthatólag jó étvágygal fogyasztja a kannabiszt. A becslések szerint Európában minden ötödik felnőtt kipróbálta már. Az elmúlt hónapban mintegy 13 millió európai lakos fogyasztotta. A világon évente közel 50 000 tonna kannabisz növényt vagy gyantát természetesen fogyasztási célra. Aligha véletlen tehát, hogy a kannabisz kérdésköre mára ellentmondásokkal teli jelenségévé vált.

A **Kábítószer-fogyasztás Elleni Küzdelem Nemzetközi Napján** a kannabisz áll az Európai Unió drogmonitorozó központjának (EMCDDA) célkeresztjében, mely megjelenteti eddigi legátfogóbb monográfiáját, címe: **Szöveggyűjtemény a kannabiszról: Globális kérdések, helyi tapasztalatok – Áttekintés a kannabisszal kapcsolatos ellentmondásokról, a kezeléssel és a szabályozásról Európában.** Európa legjobb szakértői több mint 700 oldalon keresztül számolnak be a kannabisszal kapcsolatos legátfogóbb kérdésekről: a politika, a törvényhozás, a gazdasági és a társadalmi kérdésektől a megelőzés, a kezelés és az egészségügyi ellátásig terjedően.

Wolfgang Götz, az EMCDDA igazgatója megjegyzi: "A kannabisz mellett, hogy Európa leggyakrabban fogyasztott kábítószer, parázs vitákat vált ki a döntéshozók, a tudósok, a kutatók, a bűnüldöző szervek munkatársai és a teljes lakosság körében. Ennek eredményeként a nyilvánosságot naponta elárasztják a kannabisszal kapcsolatos információk – egy részük helytálló, más részük véleményformáló és alkalmanként akár félrevezető is. A ma megjelenő monográfia célja egy olyan hiteles, iránymutató referencia-gyűjtemény összeállítása volt, mely a további tájékozódás kiindulópontja lehet, elősegítve ezzel a kutatásokat, a társadalmi párbeszédet és a döntéshozatalt."

Kannabisz és törvényhozás: szigorodó intézkedések visszatérése jellemez egyes államokat

Az elmúlt években számos európai országban alapvetően megváltoztak a kábítószerrel kapcsolatos, de különösen a kannabisszal kapcsolatos törvények.

Példaként, Portugália 2000-ben dekriminalizálta a kábítószer-fogyasztást, Luxemburg bebörtönzés helyett pénzbüntetéssel fenyegeti kannabiszt fogyasztó vagy birtokló polgárait, az Egyesült Királyság 2004-ben „B” helyett „C” minősítésűvé változtatta a kannabiszt. Az EU tagállamaiban a törvények és eljárások rendkívül változatos képet mutatnak a megítélés súlyosságát illetően.

A ma megjelenő monográfia beszámol azokról az aggodalmakról, melyek szerint a kannabisz „enyhe” megítélése alááshatja a kábítószer elleni általános nemzetközi erőfeszítéseket. Ezek a gondolatok néhány ország törvénykezésében is fellelhetők, ahogy az egyensúly lassan a szigorúbb intézkedések felé tolódik el. (Erről is olvashat bővebben az új monográfia Politikák, törvényhozás és ellenőrzési stratégiák fejezetében.)

Dániában az 1970-es évektől csupán figyelmeztetés járt kannabisz fogyasztásáért egészen 2004-ig, mikor is pénzbüntetést vezettek be, és bezárták Koppenhága kannabisz piacát. Hollandiában a 90-es évek közepétől 2004-ig a szigorúbb hatósági fellépések eredményeként bezárták a mintegy 1500 „coffee shop” felét, és megkezdték – egyebek mellett – a problémás kannabisz-fogyasztás megelőzését célzó programjaik kidolgozását. Olaszországban egy új törvény eltörölte a korábbi megkülönböztetést a kannabisz és más illegális szerek között, azzal az indokkal, hogy minden kábítószer veszélyes. Az Egyesült Királyság kormánya ez év májusában bejelentette, benyújtja módosítási javaslatát a kannabisz súlyosabb, „B” minősítésének visszaállítását kérve parlamentjétől.

„Aggodalom érezhető nemzetközi és nemzeti szinten is” – mondják a szakértők. A lehetséges magyarázatok között szerepel a kannabisz növények erősödő hatása és a kannabisz okozta kezelési igények emelkedése is. 2005-ben az új kezelések 29%-át a kannabisszal kapcsolatos esetek tették ki. A naponta, vagy szinte minden nap kannabiszt fogyasztók számát 3 millióra becsülik Európa-szerte.

Hatóanyag: Vegyes a kép

„Összességében a kannabisz hatóanyag-tartalma nem változott jelentősen Európában az elmúlt években” – állítják a szakemberek a néhány riasztó jelentés ellenére (bővebben lásd A kínálat és előállítás kérdései fejezetet). Az Európába importált növények és a hasis Δ^9 -tetra-hydrocannabinol (THC) tartalma stabil helyzetet mutat, a tartalom átlagosan 5% körül mozog.

„Nem szabad azonban azt mondani, hogy a kannabisz erősségét figyelmen kívül lehet hagyni” – teszik hozzá a szakemberek. Az 1990-es évek elején megjelent Európában az erős „belföldi” kannabisz, mely az intenzív termesztési technikáknak köszönhetően gyakran a 12% fölötti hatóanyag-tartalommal bír (pl. „sinsemilla” vagy a brit „skunk”). Ilyen házi termesztésű növények, melyek általában erősebbek az importáltnál, teszik ki az angol és a holland piac egészét és az ír piac felét.

Míg a sajtó hajlamos a magas hatóanyag-tartalmat említő eseteket kiragadni, a ma megjelenő monográfia inkább a változatos európai helyzetre koncentrál. A potenciál eltérő a különféle készítményekben (növény, gyanta, olaj), a különböző mintákban, vagy akár egy mintán belül is. A tanulmány szerint az európai lefoglalások nem igazolják azt az elterjedt állítást, hogy a kannabisz erőssége tízszeresére nőtt volna az elmúlt időkben.

Egészségügyi következmények: Újabb kutatási területek

A kannabiszt számos egészségügyi - fizikai és pszichés – következménnyel kapcsolták már össze, és ismereteinket időről időre újabb kutatások is bővítik. „Korai lenne még bármi végérvényű kijelentést tenni a kannabisz hosszú távú hatásait illetően” – mondják a szakemberek (bővebben lásd a Kannabisz egészségügyi hatásai fejezetet).

Az elemzők számos nehézségbe ütköznek: nincs két egyforma „termék” (eltérő készítmények, különböző hatóanyag-tartalom), eltérő a használat módja (vizipipa, cigaretta); de különbözik a használat intenzitása, gyakorisága is. A kannabiszt gyakran dohánnyal, alkohollal együtt fogyasztják, ami megnehezíti a különböző szerek következményeinek elkülönítését. Ezt erősíti, hogy a kábítószerrel gyakran egészséges fiatalok fogyasztják, az idősebb kannabisz-fogyasztókat vizsgáló kutatások hiányában a szer hosszú távú hatásait pedig nehéz pontosan megmondani. Néhány egészségügyi következmény, így kannabisz-fogyasztás és a légzőszervi megbetegedések kapcsolata azonban egyértelmű.

Az egyéni egészségügyi következményeken túl a kannabisz több általánosabb kérdést is felvet, ilyenek a másodlagos egészségügyi következmények, mint például a kábítószerrel közlekedési balesetekben betöltött szerepe. Csak Franciaországban évente mintegy 6000 balesetnél játszik szerepet a kábítószer, állítja egy 2005-ös becslés; a kannabisszal összefüggő halálos esetek száma 230. Az országok a legmagasabb szinten reagáltak a pszichoaktív szerek és a gépjárművezetés kapcsolata jelentette fenyegetésre, megemelték a büntetéseket és módosították nemzeti stratégiáikat.

A kannabisz-használat megelőzése

„Kevés európai megelőző program célozza speciálisan a kannabiszt” – mondják a szakemberek. „A prevenció Európában változatos”, jellemzően szélesebb információ-átadás körében történik, az egészséges életmód népszerűsítését, az alkoholfogyasztás és a dohányzás megelőzését célzó programok kapcsán. „Az európai beavatkozások elmozdultak a legális és illegális drogok felosztásától a relatív károk és a kiegészítő kábítószeres szemlélete felé” – állítja a beszámoló (bővebben lásd a Megelőzés és kezelés részt).

Azok, akik alkalmasszerűen és azok, akik gyakran vagy intenzíven használnak kannabiszt nagyon különböző problémákkal szembesülnek, ami a megelőzés terén is változatos megközelítéseket indokol. „A prevenció programok kannabiszra vonatkozó részei Európában egyre inkább figyelembe veszik ezeket a speciális szükségleteket” – írja a jelentés. Drogkutatók vizsgálják, hogyan lehet a nagyobb kockázatú problémás szerhasználatra utaló jeleket kiszűrni a jelenlegi adatgyűjtési rendszerekben.

Az EMCDDA elnöke, Marcel Reimen szerint: „A ma megjelenő monográfia azt a tényt erősíti, hogy a kannabisz nem egy statikus, változatlan szer, hanem egy folyton változó termék, melynek potenciálja és kultiváltsága lépésről lépésre fejlődik, előfordulása növekszik. A fogyasztás nagyrészt alkalmasszerű, de az intenzív használata hosszú távú egészségügyi és szociális problémákat vet fel. Az EMCDDA és a tagállamok erre olyan kezdeményezésekkel válaszoltak, amelyek az intenzív használata európai monitorozását célozzák azért, hogy jobban megértsük a jelenséget, és fejlesszük a beavatkozásainkat.”

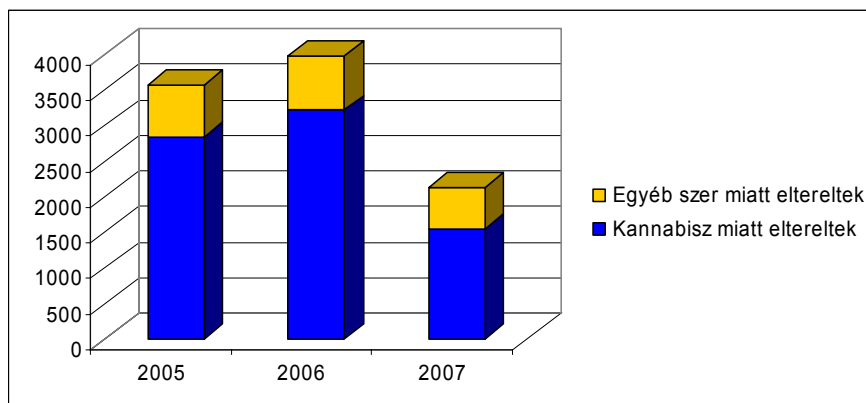
Magyarországi helyzetkép

Ahogy a kábítószer-problémára általában, úgy a kannabisz kérdésére vonatkozóan is különösen fontos az, hogy a véleményalkotást a probléma árnyalt ismerete előzze meg – ebben nyújthat segítséget az európai drogmonitorozási központ fent bemutatott átfogó monográfiája.

A kannabisz-fogyasztás megítélésének ellentmondásossága is a tudományos eredményeken alapuló ismeretek korlátozottságára vezethető vissza. A kannabisz-fogyasztás mértéke bár stagnálni látszik, a probléma súlya nem csökkent. A Nemzeti Drog Fókuszpont – az uniós drogmonitorozás hazai irodája – tavalyi jelentése szerint a középiskolások csaknem egyötöde kipróbálta már a kannabiszt, vagy annak valamely származékát (pl. hasist).

A kannabisz fogyasztásának büntetőjogi következményeit enyhíteni kívánók azzal érvelnek, hogy a „büntetés helyett kezelés” elve (az ún. elterelés) alapján az egészségügyi ellátórendszerben nagy arányban jelennek meg olyan kannabisz-használók, akik kísérletezők vagy alkalmi használók, és egészségügyi vagy pszichiátriai problémáktól mentesek. Az elterelésben részt vevő kannabisz-fogyasztók 6 hónapon át kéthetente legalább két órát töltenek kezelésben, magas arányukból következően lekötve ezzel a kábítószeres kezelőkapacitások jelentős részét, kb. a 80%-át.¹

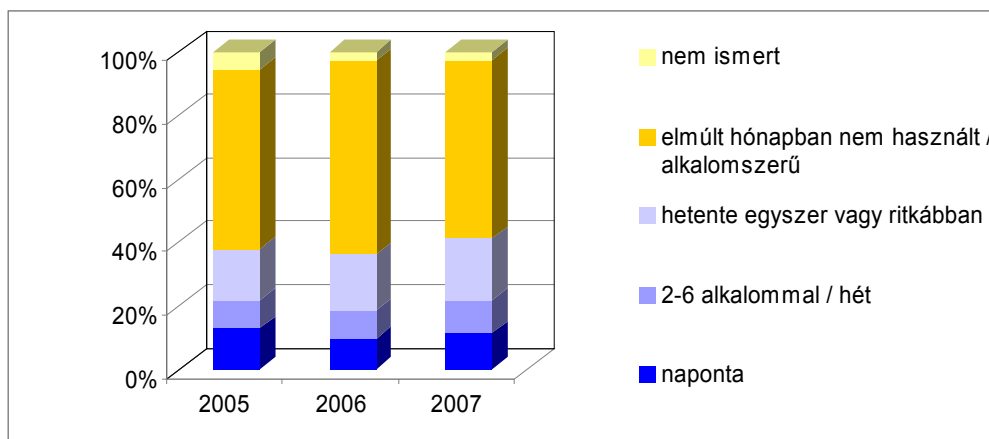
¹ A 2007-re vonatkozó adatok tájékoztató jellegűek. A végleges adatokat a Nemzeti Drog Fókuszpont 2008-as Éves Jelentésében, 2008 novemberében közli.

Adott évben elterelést megkezdett, és ezen belül kannabisz miatt kezelésben részesülők száma

Forrás: OSAP / TDI adatgyűjtés

Nemzeti Drog Fókuszpont: Éves Jelentés 2006, 2007

A kannabisz-fogyasztók körében azonban nem csak a kipróbálás vagy az alkalmi használat a jellemző. Az elmúlt évben kannabisz-fogyasztás miatt az újonnan, először kezelésbe lépők csaknem ötöde heti 2-6, vagy akár naponta is fogyasztotta ezt az illegális szert. Az intenzív használatból eredő egészségügyi és szociális problémák feltérképezése további kutatásokat igényel, ezekben az esetekben azonban - a szermentesség elérése érdekében - nagy szükség lehet a megfelelő szakember irányítására.

Szerhasználat gyakorisága az adott évben kannabisz miatt kezelésbe kerültek körében

Forrás: OSAP / TDI adatgyűjtés

Nemzeti Drog Fókuszpont: Éves Jelentés 2006, 2007

A kannabisz-használat következményeit tehát nem lehet egységesen megítélni csak a használt szer alapján. A kábítószer-fogyasztás egészségügyi és szociális következményeire a használt szer jellegéből, a használat gyakoriságából, intenzitásából, a drogkarrier hosszából az egyéni mentális/egészségügyi állapot és szociális helyzet figyelembevételével lehet csak következtetni.

A kábítószer-ellenes világnap alkalmából az európai drogmonitorozó központ gondozásában megjelent monográfia tehát ráirányítja a figyelmet az átfogó, több szemléletmódot is szintetizálni tudó nézőpont szükségességére a probléma jobb megértése érdekében.

Internetes elérhetőségek:**A fent bemutatott kötet letölthető angol nyelven az EMCDDA honlapjáról:**

Szöveggyűjtemény a kannabiszról: Globális kérdések, helyi tapasztalatok – Áttekintés a kannabisszal kapcsolatos ellentmondásokról, a kezelésről és a szabályozásról Európában, EMCDDA Monographs 8.

(A cannabis reader: global issues and local experiences — Perspectives on cannabis controversies, treatment and regulation in Europe, EMCDDA Monographs No 8)

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/monographs>

További információk a világnap kapcsán:

<http://www.emcdda.europa.eu/events/2008/26june>

A monográfia promóciós anyaga angol nyelven:

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/brochures>

A monográfia összefoglalója 24 nyelven elérhető az alábbi címen:

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/monographs/cannabis/summaries>

Jelen sajtóanyag angol, német, francia és portugál nyelven az alábbi címen elérhető:

<http://www.emcdda.europa.eu/about/press/news-releases/2008>

Az EMCDDA további kiadványai: <http://www.emcdda.europa.eu/publications>

Nemzeti Drog Fókuszpont: <http://www.drogfokuszpont.hu>